

Sense títol**Text: Susanna Portell Soldevila**

Carme Masià Martorell

1992

Fotografia

11 x 9,5 cm

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 131.592

Fons d'Art Diputació de Girona

La fotografia de l'exvot de Carles V reposant entre la vegetació del pati del Museu d'Art de Girona va ser realitzada per Carme Masià (Girona, 1952) en el marc de l'exposició «Objectiu: MD'A. El Museu vist per 7 fotògrafs», de 1992. Va ser una de les peces del fons del Museu escollides per la fotògrafa per dialogar, en aquest espai de silenci allunyat de la mirada habitual del visitant del Museu. Per una estona, aquell exvot que Carles V va ordenar de fer per oferir-lo a la Mare de Déu de Castelló d'Empúries, en agraïment per haver-lo protegit de morir en un fort temporal de mar que tingué lloc davant la costa catalana, va deixar la seva vitrina per ser embolcallat pel perfum i la textura de les fulles del llimoner del pati. Gairebé com una natura morta, en què passat i present es fusionen com a la vida mateixa, Carme Masià erigí el seu particular homenatge a la vida i a la seva poètica manera d'entendre que tot recomença. Com la floració d'un llimoner o la mà erigida en memòria protectora.

Feia poc que s'havien donat per acabades les obres d'adequació del Palau Episcopal com a museu, quan els fotògrafs Carles Fargas, Ferran Freixa, Manolo Laguillo, Carme Masià, Eduard Olivella, Marta Povo i Mariano Zuzunaga van ser convidats a llegir amb les seves càmeres les obres del fons del Museu d'Art. Tenien tan sols una premissa: que una de les obres més emblemàtiques, el Martirologi, fos sotmès a l'escrutini de tots ells. Considerat com un dels còdexs gòtics miniats més importants que existeixen, el Martirologi rebé, doncs, tot el protagonisme. Carme Masià el volgué en el jardí i subjectat per les mans d'una de les persones que es coneixia millor cadascun dels racons de les sales i que vetllava per la seguretat del Museu. La resta de les obres que va escollir, també les va voler en aquest espai de silenci del Museu. Hi va traslladar des d'un dibuix de Bernat Martorell a una arqueta del segle IX, un vas del segle XV, un calvari del segle XII, una de les lipsanoteques de l'altar de Bestracà o l'exvot de Carles V. No va voler que cap de les fotografies que va realitzar portés títol. Lluny del seu lloc habitual, s'impregnaren, per unes hores, d'un nou batec, el de la vida vegetal i el de la pedra. El resultat del seu treball i el de la resta de fotògrafs convidats es reuní el 1992 sota l'exposició titulada «Objectiu: MD'A. El Museu vist per 7 fotògrafs».

Fotografia de Carme Masià Martorell (detall), 1992. Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 131.592. Fons d'Art Diputació de Girona.

Aquell any fou especialment significatiu per a Carme Masià. Tornava a la seva ciutat natal amb una exposició individual a les Sales Municipals, on entre altres obres exposà un dels retrats amb què anys a venir, el 2018, participaria en el llibre *Anar a Fires: Mirades creuades (II)*, coordinat pel fotògraf i amic Josep Maria Oliveras. El 1980, després d'estudiar fotografia i interiorisme a EINA, a Barcelona, havia decidit establir-se a Nova York, on aprofundí els seus estudis de fotografia i disseny gràfic a la School of Visual Arts. En el decurs d'aquests anys realitzà una sèrie de retrats d'artistes residents en aquesta ciutat per al projecte Catalans a NY i el 1985 viatjà al Japó i a la Xina, una experiència que marcaria un punt d'inflexió en la seva obra i que amb els anys culminaria en la relectura que feu del llibre *Elogi de l'ombra*, de Junichiro Tanizaki, amb un conjunt de fotografies que es pogueren veure al Centre Cultural Teresa Pàmies de Barcelona, el 2012, o en el llibre objecte imprès en paper japonès sobre pa d'or, *La capsa xinesa. Inscrit en el temple del cim*, que realitzà el 2013 per a La Fundició de Girona. L'estada a Nova York s'allargà fins al 1989, quan el seu amic Narcís Comadira la volgué tenir a prop per a un projecte que acabava de rebre de la mà de l'editor Xavier Folch: fer un llibre sobre la ciutat de Girona. Comadira tenia molt clar que el seu passeig necessitava la mirada de la Carme Masià i que el projecte calia que s'allargués tot l'any per donar cabuda a tots i cadascun dels colors i textures de les estacions. El resultat quedaria recollit en un llibre en què paraula i fotografia teixirien un dels retrats més estimats de la ciutat, *Girona: matèria i memòria*, i que el 1998 tindria el seu punt i seguit a *Girona: retrat sentimental d'una ciutat*. Comadira inicià el seu passeig en el cementiri, allà on Carme Masià es detingué per fotografiar el sòcol i la dansa de les serps recargolades en la pedra; la vida arrapada al mur, com la de la porpra tardorenca o la de la dolçor de les glicines a la primavera. Com la vida que embolcalla l'exvot de Carles V que Carme Masià voldrà col·locar entre la verdor del llimoner del pati del Museu en aquest projecte de treball que farà el 1992 quan és convidada a treballar amb les peces del Museu d'Art.

Segons la tradició oral, aquest penjoll d'or, plata, vori i esmalt, de dimensions considerables per aquest tipus de joies (7 x 5 cm), va ser una ofrena que l'emperador Carles V va fer a la Mare de Déu de Castelló d'Empúries en agraïment per haver sobreviscut a una gran tempesta en alta mar. El fet de barrejar la plata i l'or és molt excepcional. En origen, la peça realitzada en el darrer terç del segle XVI llua dos anells als dits. Tallada en vori, un material extremadament escàs, aquesta joia s'erigia en protectora de diferents mals. Carme Masià escollí un racó allunyat del circuit habitual del visitant del Museu per amagar-la entre els verds també curatius d'un arbre, el llimoner. L'interès per les textures de la naturalesa i pel pas del temps ha estat una constant del seu treball fins a l'actualitat. Si l'elecció del mateix exvot parla per si sola d'un volgut homenatge a la vida, no ho és menys l'elecció de la vegetació que actua gairebé com a refugi protector. A diferència de tants exvots nascuts amb la mateixa voluntat d'agraïment que aquest, però realitzats amb materials humils com la cera o la fusta i des de l'anonimat, aquesta mà protectora s'alça com un veritable altar a la vida. Banyada per la llum que s'escola entre el fullatge, la mà que un dia s'erigí en protectora, batega de nou. Com ho fan les restes de fulles, espines, petxines, pells de verdures i fruites que protagonitzen les composicions fotogràfiques digitals més recents de Carme Masià. Fa anys que les col·lecciona per observar el rastre del pes del temps damunt d'elles, en un treball que porta per títol *Sèrie orgànica*.

Les imatges, ampliades a 80 x 80 cm, les presentà per primera vegada en una de les fites fotogràfiques del nostre país, el festival de fotografia FineArt d'Igualada, el 2022. Les vint-i-una fotografies serien adquirides en el marc del Pla Nacional de Fotografia el mateix any i es troben dipositades a l'Arxiu de Girona. Organitzat pels Amics del Museu d'Art, el treball pogué veure's el 2023 a l'Espai 22 i a la galeria H2o de Barcelona. Amb la *Sèrie orgànica* que ha anat treballant els últims temps, i que a l'estiu de 2025 ha pogut exhibir a l'espai ETC Solpark a la localitat sueca de Katrineholm, Carme Masià culmina un projecte que va començar el 2017 amb una clara voluntat: reivindicar un altre temps per a allò que, empesos pels costums consumistes i del món en què vivim, descartem i fem fora de la nostra mirada. Perquè hi ha espai per a la bellesa quan il·luminem allò que la vida ens empeny a considerar com una deixalla. Perquè hi ha espai i també temps perquè tot esdevingui una altra cosa. Com el treball que presentà el 2017 en terres gironines, al Palau Solterra de la Fundació Vila Casas, *Res no és per sempre*, en què el vidre i el paper d'una llibreta de la seva mare banyats per una lluminositat sense estridències es convertiren en un homenatge a la fugacitat dels records i a allò efímer que té la vida. Com bé ens recorda la mà protectora amb què Carles V volgué agrair la Mare de Déu de Castelló d'Empúries i que Carme Masià volgué homenatjar entre els verds i el perfum del llimoner. Allà on res es tanca ni s'acaba, com a ella li agrada de recordar.

BIBLIOGRAFIA

L'exvot de Carles V (núm. reg. 1550) fou objecte d'estudi de Josep Anton L. Bayarri (*Un mes, una obra, maig de 2010*). Carme Masià, a més d'escollir-lo com a protagonista del seu treball per a «Objectiu: MD'A. El Museu vist per 7 fotògrafs», el va fotografiar damunt la superfície vellutada de la molsa (núm. reg: 131.627).